

Lesson 16

Luma' langkew la'i si lahat Babilon

Panagna'an 10,11

Assalamu alaikum me' bagayku mapakalehin. Tiya' ku katakdilan we' Tuhanin magaka-aka si ka'am. Iye Tuhan po'on kasanyanganin. Kabaya'annen, we' kēmon me' a'ahin tasabutde duk maglilla' nuhut lān bakas minemesnen, supaya a'ahin makajari kinimatan bentel we' ne duk supaya siye sinakup dem kasanyanganne te'edin salama-lama. Sinna kami we' makajari kami magpakale balik si ka'am ellew inin programabi inēnan “*Lānin duk a'ahin manjari bentel si matahan Tuhan*”.

Si lesson dehelluhin ubus ne istori sabab Nabi Nuhin. Kitete we' gara' Tuhanin pagmulane me' tubu'an Apu' Adamin ilaseyan pegge' la'at te'ed siye. Diyalem piyen tahun sasang Nabi Nu maghinang kappalin, **ngurung lugal Tuhanin supaya a'a madusehanin magsusun duk lebbahande duseden**. Kappal inin makajari pasakeyan sine-sine kahagad si lapal Tuhanin. Saguwa' ga' niya' neyikutan dusenen duk kahagad si lapal Tuhanin luwal Nabi Nu duk anak-andanen. Hangkan ujudnen **tinumanan we' Tuhanin tungga'nen, pegge' bentel Tuhanin duk kapangandelan**. Paka'atanne kēmon mangga'i mapalabey amban gawangin duk mapadiyalem kappalin, duk timbulne mapasakey makulangin.

Ellew inin pala'us ne kite bi si jūd Panagna'an duk ta'ayate bang ine mapalabeyin **pag ubus lasey mahadjehin**. Si me' lesson dehellu sabab Nabi Nuhin takaleta we' niya' tellungan anakne lella, **si Sem, si Ham duk si Japet**. Makajari kitete amban dem Kitab we' **kēmon a'a dem dunyahin** amban me' lella tellungan inin. Si Sem kapapu'an me' a'a Yahudi duk a'a Arab duk niya' pe. Me' tubu'an si Hamin patenna'anden tudju mata satan amban pala'ihan disi Nabi Nu masaley. Me' tubu'an si Japetin patenna'anden tudju pamābag lahat.

Bang mabaya' kata'uhannu namba sabab me' bangsaden duk lahatden masaley, makajari kew matsa si kapitulu sempū' duk sempukdembuwa' dem jūd Panagna'an si Kitab Tawrat. Saguwa' si lesson ellew inin iye hadja pinahātiten sabab me' anak Nabi Nu tellunganin, si Sem, si Ham, duk si Japet. Si **Sem** tapene' we' Tuhanin manjari dembuwa' me' **kapapu'an Manimbul** mapitu si dunyahin. Hangkan me' istori me' ekka

dem Kitabin sabab me' tubu'an si Sem. Amban tubu'ne hep paguwa' me' nabi Tuhanin duk Manimbul kēmon manusiya'in.

Makajari pa'inte, we' kēmon a'ahin tubu'an me' anak Nabi Nu tellungan inin. Ka'am, aku, duk kēmon me' a'a dem Pilipinasin, me' a'a Sina' duk kēmon me' a'a sinduwehin tu'u dem dunya. Kēmon ma'ellum kuwe'ituhin tubu'an Nabi Nu. Hangkan makajari pa'inte we' tu'u kite bi pegge' kahagad Nabi Nu si Tuhanin duk ngahinang iye kappal supaya timbul pamilyanen. Pag timbul disi Nabi Nu amban laseyin, tumuhut isab kite si iye timbul.

Iledjiki'an we' Tuhanin Nabi Nu duk anaknen, pa'inne: *“Pa'ekkahun bi tubu'bin duk ka'am nga'ekka duk lapatun bi dunyahin.”* (Panagna'an 9:1) Hangkan pag niya' ne hatu hatusan tahun puwas lasey mahadjehin banes manamal a'a dem dunya. Duk **ngala'at ne isab balik manusiya'in we' duse**. Bakas kitete ne we' Nabi Nu duk anaknen disalide madusehanin pegge' tubu'an Apu' Adam siye. Pag pasakey siye diyata' kappal la'i du isab si siye **disalide magdusehin** kuwe' pusaka' amban Apu' Adam. Duk pag duwa'i siye amban dem kappal, la'i pe **gamut dusehin** diyalem ateyde. Ga' du pinda dem ateyden we' laseyin. Hangkan kēmon a'a dem dunyahin bang inanakan niya' ne andang duse dem ateyde pegge' tubu'an Nabi Nu siye bu Nabi Nu tubu'an Apu' Adam.

Asal to'o du isab, we' pag palabey hatusan tahun puwas lasey mahadjehin me' ekkahin me' tubu'an Nabi Nuhin ga'i ne tapikilde Tuhanin duk kinabaya'annen. **Ga' siye** neppu papu'den si Seth, si Idris duk Nabi Nu **kahagad si lapal Tuhanin**. Takeyipatde ne Tuhanin duk ga'i siye magsukul si iye sabab kēmon pangurungne siyehin: umul, napas, danta' ellew, ulan duk kinakan. Bang sabab bidadali bakas pinabettad we' Tuhan diyata' mahawanin supaya siye pa'essebanne we' kapangandelan iye, me' ekkahin ga'i bisan kata'uhande hātinen. Pakale ka'am bang ine pa'in Lapal Tuhanin sabab a'a sa miya'an:

“Kata'uhande hep sabab Tuhanin, saguwa' bisan du kata'uhande we' asal pata' iye pinahadje pegge' iye Tuhanin, ga'i iye pahadjede. Ga'i siye bisan magsukul si iye sabab me' tahinangnen. Saguwa' iye hadja pinikilden me' mangga' niya' gunanen. Lanab pikilanden hangkan ga'i tahātide mabennalin. Pa'inde we' lalem pikilanden bu pa'in dupang hati' siye. Ga'i kahagadde mabennal sabab Tuhanin saguwa' iye kinahagadden mangga'i mabennalin. Tuhanin magpapanjari kēmon-kēmonin saguwa' ga'i iye pahadjede duk ga'i iye tuhutde. Iye pinahadjeden me' bayu'an bakas pinapanjarinen. Saguwa' Tuhanin subey pinudjihin salama-lama. Amin” (Roma 1:21,22,25)

Me' ekkahin me' tubu'an Nabi Nuhin, eddo'de pe kuwe' si Kabilin ga'i nuhut mabennalin saguwa' nuhut mangga'i mabentelin. Tege āgama

siye saguwa' duma'in āgama mato'ohin pegge' ga'i du maguyun duk lān mabentel minemes we' Tuhanin. Ga'i siye pakale si lapal mato'o amban Tuhanin. Pakale siye si Nakura' Seyitanin.

Niya' dembuwa' lella ēnnen si **Nimrod**. Dembuwa' iye tubu' si Ham, anak Nabi Nu kaduwenen. Si Nimrod inin bantu iye a'a magpelim. Ellum iye me' lime hatu tahun puwas laseyin. Hāti ēnnen – mundu. Lalem te'ed kata'u si Nimrod inin saguwa' ga'i kata'uhanne Tuhanin. Ga'i iye pakale si lapal Tuhanin bu iye tinuhutnen lān Seyitanin, lān si Kabil duk lān me' a'a masa Nabi Nuhin. Si Nimrod inin ekka puweblo hadje hinangne duk magpalanu pe iye maghinang dembuwa' **puweblo hadje manamal**. Kabaya'annen we' kēmon a'a dem dunyahin makajari magdembuwa' patenna'an duk magdembuwa' dem ateyden.

Kuwe'itu batsate ne kapitulu sempukdembuwa' amban dem jūd Panagna'an. Payamante bang ine pina'in dem Kitabin sabab puweblo hadje pinalanu we' si Nimrod duk sawe'nen. Pa'in Kitabin:

(Panagna'an 11) ¹ **Masa awwalley kēmon a'a si dunyahin dembuwa' hadja bahasaden, sali'-sali' bissāhanden.** ² Manjari miha siye paglahatande tudju silangan duk tapi siye si lahat kadatagan si Babilon duk maglahat siye la'i. ³⁻⁴ Magisun siye duk pa'inde, “Hāp pe kite bi maghinang dembuwa' puweblo patenna'ante bi. Duk **subey niya' dembuwa' luma' langkew manamal, agen umabut diyata' langit, supaya te'ed kite bi bantu duk ga'i kite bi kanat-kanat si ampat pidjū alam inin.**” Duk magisun siye namba pa'inde, “Sūngte bi maghinang tisa' pina'ekka duk tapete bi duk tuwas.” Gunade hep tisa' pegge' ga' niya' tantu batu duk gunade alkitlan paglekket me' tisa'in.

Manjari kitete tu'u we' magpalanu me' tubu'an Apu' Adamin maghinang puweblo hadje duk **dembuwa' luma' langkew manamal**, agen umabut diyata' langit. Ine jānnen hangkan siye mabaya' maghinang luma' langkew manamal? Si Nimrod duk sawe'nen mabaya' siye we' bantu ēnden si dunya. Magpalanu siye pinagtipun me' a'a dem dunyahin si dembuwa' lahat supaya siye basagan duk ga'i kanat-kanat si ampat pidjū alamin. Saguwa' Tuhanin ga'i kasulutan si me' palanude miya'an. Inakahan me' tubu' Nabi Nuhin we' Tuhanin subey lapatde dem dunyahin. Tuhan mamapanjari manusiya'in kata'uhanne du bang ine mahāp para si me' a'a dem dunyahin. Saguwa' me' ekkahin me' tubu' Nabi Nuhin ga'i du hinangde ine kinabaya'an Tuhanin. Kannalde we' ta'u siye amban Tuhanin. Kuwe' siye Nakura' Seyitanin, penno' ateyden we' **pagabbu duk kuntara si Tuhan**. Saguwa' pa'in Kitabin: “*Sine-sine mahadje dine pinadiyawa' du, duk sine-sine madiyawa' dine pinahadje du.*” (Mateo 23:12) Duk “*Me' kinimatan mahalga' we' me' a'ahin, ga' du niya' kagunahanne bang si Tuhan.*” (Lukas 16:15)

Bang pahadjete a'ahin atawa bang bantute diten, **duse** du iyan si matahan Tuhan, pegge' luwal hadja **dembuwa' ēn pata' pinudjihin duk pinahadjehin**. Iyan ēn **Tuhanin** mamapanjari dunya duk langitin! Pa'in Kitabin hep: *“**Sasuku mabaya' magbantuhin, subey iye magbantu hadja sabab me' bakas tahinang Tuhanin!** Pegge' duma'in a'ahin tineyima' we' Tuhanin bang pudjine dinen saguwa' bang Tuhanin mamudji iyehin.”* (2 Korinto 10:17,18)

Saguwa' masa si Nimrod, me' ekkahin me' tubu'an Apu' Adamin ga'i du pahadjede Tuhanin. Kannalde we' ga' niya' kagunahan Tuhanin duk lapalnen; ga'i ko' nesessita we' niya' ngakahan siye bisan ine-ine. Iye hadja dem pikilanden we' **ga'i siye ngatu nuhut sine-sine atawa ine-ine duk sigi-sigi siye nguntara**. Bisn sampay ellew inin sa miya'an du dem atey me' tubu'an Apu' Adamin. Kitete du bisan si nakanak diki' bang hantakande bettisen duk pa'inde, “Ga'i ku, ga'i ku!” Bu mas pesōng pe kitete addat sa miya'an si a'a bahi! Ine ente' jān pagsasa'an si luma' duk si me' kabangsa-bangsahan si dunyahin? Duma'in ke pegge' ga' siye ngatu magtuhut isun duk a'a sinduwehin saguwa' iye tapikilden: “Bang aku, ta'u ku mikilan diku. Addatkun hāp manamalan. Āgamakun hāp si aku. Grupukun iye matumewwa'in. A'akun mas hāp amban sinduwehin. Bangsakun ta'u amban sinduwehin. Ēnkun iye ma'importante manamalin. Panyapkun! Kabaya'ankun! Hinangkun! Sinkun! Aku du! Ga' niya' seddili, aku!!!” Bang a'ahin, luwal hadja tapikilnen dinen! Kēmon siye, iye hadja ma'importantehin, mahāp para si siyehin. Pikilan sa miya'an, ga'i ngatu magtuhut isun duk me' sinduwehin saguwa' iye hadja pinihaden mahāp para si diden, iye jānnen hangkan pagsasa'an duk pagbono'an si kēmon dunya. Saguwa' **bunsi Tuhanin si pikilan sa miya'an**, pegge' ēn Tuhanin hadja pata' pinudjihin duma'in a'a. Hangkan pa'inne dem Lapalnen: *“**Aku Tuhan Magbaya'-baya'in; iye ēnkun! Ga'i papiku pudjikun si seddili!**”* (Shi'ya 42:8)

Na, me' a'a miya'an nagna' maghinang luma' langkew manamal umabut ko' diyata' langit, ga'i du meke'ine si siye tapudji Tuhanin atawa ga'i. Kabaya'anden hadja we' siye pinudjihin. Ga' niya' kagunahande si Mamapanjari siyehin. Bugtu' ekka a'a masaley magāgama du, saguwa' **ga' du tapikilde lapal Tuhanin**. Kannalde we' tapi siye si surga' sabab di hinanganden. Pikilun! Lime hatas tahun du palabey puwas laseyin bu me' a'ahin nuhut di kabaya'anden hadja duk ga' tapikilde Tuhan mangurungan siye umul duk napas. Kuwe' siye kura' bakas pinandi ubus bu pī dem pisak. (Payamanun 2 Petros 2:22) Dupang te'ed duk la'at bang a'ahin tapikilne we' makajari iye ellum bisan ga'i pagmasine Tuhanin duk Lapalnen!

Ubus, ine hinang Tuhanin? Ga' ke meke'ine si iye palanu me' a'ahin we' ga' niya' kagunahande si Mamapanjari siyehin? Kahāpan ke iye si

me' a'a manguntarahan iyehin? Ga'i, ga'i iye kahāpan! Pakale ka'am bang ine hinang Tuhanin. Pa'in Kitabin:

(Panagna'an 11) ⁵ Saguwa' pī Tuhanin mayaman puweblo duk luma' langkew hininang manusiya'in. ⁶ Pa'in Tuhanin, “Bang a'ahin magdembuwa' bissāhanden bu sa miya'an nagna' ne hinangde inin, tahnangde du ine-ine kabaya'ande hininang. ⁷ Sūng kite bi pī, paglelingute bi bissāhanden. Duk siye ga'i magsinabut.” ⁸ Hangkan hep kinanat-kanat siye we' Tuhanin tu'u dem dunya. Duk dinehengan we' de puweblo hininangden. ⁹ Hangkan hep lahat miya'an inēnan Babilon, pegge' la'i pinagseddili-seddili we' Tuhanin bissāhan dem dunyahin. **Billa'i isab kinanat-kanat siye we' Tuhanin tu'u dem dunya.**

Manjari, kitete ne bang sa'ingge pinadeheng we' Tuhanin palanu disi Nimrod maghinang puweblo hadjehin supaya siye pinahadje. Taman masa miya'an kēmon a'a dem dunyahin sali'-sali' bissāhanden. Saguwa' ellew iyan **pinagseddili-seddili bissāhanden we' Tuhanin** duk ga'i ne siye magsinabut. Ta'essebba du we' bakas da'ak Tuhanin si tubu'an Nabi Nu we' *subey penno'ande dem dunyahin* duk maglapat siye dem kēmon dunya. Saguwa' si Nimrod duk tindegnen mabaya' ngahinang di kabaya'anden duk mabaya' tipunde kēmon a'ahin si dembuwa' lahat. Tada'ag siye we' Tuhanin pegge' urunganne me' a'ahin me' bissā ba'ahu pinagseddili-seddili. Sa miya'an siye **kinanat-kanat we' Tuhanin si kēmon dunya**. Iye jānnen hangkan niya' kuwe'itu hatusan bangsa duk ibuhan bahasa si dunya.

To'o, magseddili-seddili te'ed me' bissā si dunyahin. Pikilun bang piye me' bissā tu'u dem Pilipinas hadja. Balakatan te'ed Tuhanin! Ga' niya' makajari nguntarahan Tuhan Malangkewin bu magkesōng ka'ellumannen. “Ga'i batuhin pessa' we' pugad!” A'ahin suleyande nguntarahan Tuhanin bu tada'ag du siye. Kata'uhannu ke ēn puweblo hininang me' a'ahin duk kuntarahande panganda'akan Tuhanin? Awe', ēn puweblo inin **Babilon**. Hāti Babilon *linguwag*. Bang ga'i du kite pakale si Tuhan duk Lapalnen, umulten **linguwag** hadja.

Na, inin istori sabab puweblo Babilon duk me' a'a suleyande diden mahadje. Bang kite bi – bang petekka kuwe' me' a'a Babilonin ke isab kite bi? Bang petekka pahadjete ke ditin? Inakahan kite we' Tuhanin we' **duse** iyan. Me' bagayku mapakalehin, bang ka'u, **sine pinahadjenun?** Dinun?....a'a seddili?... kaw dembuwa' a'a langkew atawa a'a bantu, atawa dembuwa' ulama'? Atawa mabaya' te'ed pahadjenu **Tuhanin** duk ga' niya' seddili? Amban sine pamihahannu pudjihin? Amban a'a? Atawa mabaya' kew pinudji we' **Tuhan**? Bugtu' te'ed dembuwa' inin; palabey du pudji manusiya'in saguwa' pudji Tuhanin salama-lama. Pa'in Lapal Tuhanin: “*Kēmon manusiya'in kuwe' balili duk kēmon kabantuhanden kuwe'*

*sumping sabet. Lanes du balilihin duk **pagpag** du sumpingin. Damikkiyan manusiya'in matey du duk ga'i layun. Saguwa' lapal Tuhanin teteg **salama-lama.***” (1 Petros 1:24,25)

Pakale ka'am si bissā amban Tuhan inin:

*“Bang a'a lalem kata'unen, da'a iye magabbu sabab kata'unen, bang a'a basag barannen, da'a iye magabbu sabab basagnen, atawa a'a dayahan magabbu sabab dayanen, saguwa' **bang niya' mabaya' magabbu, subey iye magabbu sabab inin:** we' tasabutne duk kata'uhanne ku (we' aku Tuhanin), pegge' lasakun teteg duk me' hinangankun bentel duk tewwa'. Kasulutan ku si inin, 'pa'in Tuhanin.”* (Irmiya 9:23,24)

Bang amban kahandak Tuhanin si lesson balik, balikte kēmon bakas ta'ayate taman inin.....Karayaw iledjiki'an ka'am sasangbi mikil-mikil sabab inin:

*“Duma'in a'ahin tineyima' we' Tuhanin **bang pudjine dinen saguwa' bang Tuhanin mamudji iyehin.**”* (2 Korinto 10:18)

Wassalam